

**بررسی روابط ایران و هند در سایه ظهور هند
به عنوان یک قدرت منطقه‌ای**

www.ketab.ir

مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات
بین‌المللی ابرار معاصر تهران

۱۳۹۰

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور

مشتخصات نشر
مشتخصات ظاهری
فروست
شابک
وضعیت فهرست‌نویسی
یادداشت
موضوع
موضوع
شابک افزوده
شابک افزوده
ردیفی کشور
ردیفی - پوی
شماره کتابشناس ملی

دعقان، بدالله، ۱۳۴۲-
بررسی روابط ایران و هند در سایه ظهور هند به‌عنوان یک قدرت منطقه‌ای؛ مؤلف
بدالله دعقان، مهدی کاظمی؛ نظارت و اجرا: مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات
بین‌المللی ابرار معاصر تهران - معاونت پژوهشی.
تهران: مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران، ۱۳۹۰.
۱۵۸ ص: مصور، جدول؛ ۱۲/۵ × ۲۱/۵ سم.
انتشارات مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران؛ ۳۳۷.
۳۲۰۰۰ ریال؛ ۱-۱۵۷-۵۲۶-۹۶۴-۹۷۸
فیبا.
کتابنامه.
ایران - روابط خارجی - هند
هند - روابط خارجی - ایران
هند - سیاست و حکومت - قرن ۲۰
کاظمی، مهدی، ۱۳۴۱-
مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران
DSR ۱۶۵۶ / ۹۹ ۱۳۹۰ : ۳۳۷/۵۵۰۲۴
۲۸۵۶۹۷۰

انتشارات مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران
تهران: صندوق پستی ۳۸۴۹ - ۱۵۸۷۵، تلفن: ۷ - ۸۸۵۰۳۲۶۶، نمابر: ۸۸۵۰۳۲۶۴
نشانی اینترنت: www.tisri.org پست الکترونیک: info@tisri.org

بررسی روابط ایران و هند در سایه ظهور هند به‌عنوان یک قدرت منطقه‌ای
نظارت و اجرا: مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران -
معاونت پژوهشی
مؤلف: بدالله دعقان - مهدی کاظمی
ویراستار: منیره آذری
صفحه‌آرا: منصوره سعادت
چاپ نخست: مرداد ماه ۱۳۹۰
شابک: ۱ - ۱۵۷ - ۵۲۶ - ۹۶۴ - ۹۷۸
کد بازیابی در کتابخانه دیجیتال دی: 441408F
چاپ و صحافی: باقری
شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه
قیمت: ۳۲۰۰ تومان
همه حقوق محفوظ است.

فهرست مطالب

مقدمه.....	۹
فصل اول: تبیین توانایی‌های نظامی هند.....	۱۱
بررسی روند تقویت نیروی نظامی هند.....	۱۲
بررسی توانمندی‌های هسته‌ای هند.....	۱۸
فصل دوم: تبیین توانایی‌های اقتصادی و تکنولوژی هند.....	۲۹
بررسی شاخصه‌های اقتصادی هند.....	۳۰
بررسی توانمندی‌های هند در جذب سرمایه‌گذاری خارجی.....	۳۳
فصل سوم: تبیین قدرت سیاسی و دیپلماسی هند.....	۴۱
دیپلماسی منطقه‌ای.....	۴۳
سازمان منطقه‌ای همکاری‌های جنوب آسیا (سارک).....	۴۳
اتحادیه کشورهای حاشیه اقیانوس هند برای همکاری منطقه‌ای.....	۴۸
کنفرانس تعامل و اعتمادسازی در آسیا (سیکا).....	۵۱
دیپلماسی سازمان‌های بین‌المللی.....	۵۲

فصل چهارم: تأثیر قدرت منطقه‌ای هند بر منافع ملی ایران..... ۵۵

روابط ایران و هند قبل از پیروزی انقلاب اسلامی..... ۵۸

روابط ایران و هند در دهه ۱۹۵۰..... ۵۹

روابط ایران و هند در دهه ۱۹۶۰..... ۶۳

روابط ایران و هند در دهه ۱۹۷۰..... ۶۶

روابط ایران و هند بعد از پیروزی انقلاب اسلامی..... ۷۱

روابط ایران و هند در دوران ریاست جمهوری آقای هاشمی رفسنجانی..... ۷۳

روابط ایران و هند در دوران ریاست جمهوری آقای خاتمی..... ۷۶

روابط دوجانبه ایران و هند در دوران ریاست جمهوری آقای احمدی‌نژاد..... ۷۹

فصل پنجم: عوامل تأثیرگذار بر روابط ایران و هند..... ۸۵

تأثیر مؤلفه انرژی بر روابط ایران و هند..... ۸۵

جایگاه ایران و خلیج فارس در تأمین نیازهای انرژی هند..... ۸۸

نقش گاز در همگرایی ایران و هند..... ۹۴

خطوط لوله گاز ایران - هند - پاکستان..... ۹۸

دلایل مخالفت‌های آمریکا..... ۱۰۱

دلایل مخالفان طرح..... ۱۰۳

امنیت انرژی و نگرانی کشور هند..... ۱۰۵

جایگاه افغانستان در روابط ایران و هند..... ۱۱۰

منافع مشترک ایران و هند در افغانستان..... ۱۱۱

همکاری‌های ایران و هند در افغانستان..... ۱۱۱

ضرورت همکاری ایران با هند در افغانستان..... ۱۱۳

جایگاه آمریکا در روابط ایران و هند..... ۱۲۲

تأثیرات راهبردی توافقتنامه هسته‌ای هند و آمریکا بر ایران..... ۱۲۶

جایگاه رژیم صهیونیستی در روابط ایران و هند..... ۱۲۸

منافع دوجانبه هند و اسرائیل..... ۱۳۱

عامل ایالات متحده آمریکا بر گسترش روابط

هند و رژیم صهیونیستی..... ۱۳۴

تأثیر روابط هند و اسرائیل بر روابط ایران و هند..... ۱۳۷

نتیجه‌گیری..... ۱۳۹

پی‌نوشت‌ها..... ۱۴۳

«در طول سالیان متمادی هیچ کشوری مانند ایران بر مردم و

فرهنگ هند تأثیر نگذاشته است.»

جواهر لعل نهرو

هند با جمعیتی بیش از یک میلیارد نفر، وسعت سرزمینی به اندازه بیش از دو برابر ایران با یک دهه رشد اقتصادی بالای هشت درصد، پیشرفت گسترده در زمینه فناوری اطلاعات و IT، نانو تکنولوژی و بیوتکنولوژی، و عضویت در باشگاه هسته‌ای از پتانسیل بالایی برای تبدیل شدن به قدرت منطقه‌ای برخوردار است. اگر چهار مؤلفه جمعیت، وسعت سرزمین، قدرت نظامی و مصرف انرژی را شاخصه‌های قدرت منطقه‌ای به حساب آوریم، هند تمامی این مشخصات را دارد. از طرفی، با توجه به نزدیکی جغرافیایی و موقعیت استراتژیک و ژئوپلیتیک ایران و هند چنین به نظر می‌رسد که آنها از منافع مشترک زیادی در سطح منطقه‌ای برخوردارند. هند، که نیاز روزافزونش به انرژی بر کسی پوشیده نیست، برای تأمین بلندمدت انرژی خود به ایران در نقش بهترین و مهم‌ترین تأمین‌کننده انرژی می‌نگرد. ایران نیز قدرتمند شدن هند را در راستای سیاست دنیای چندقطبی و مخالفت با یک‌جانبه‌گرایی آمریکا می‌داند و آن را در چهارچوب منافع ملی خود ارزیابی می‌کند. به علاوه، دو کشور در موضوعات

بسیاری از جمله مسائل نظامی و اجرای مانورهای مشترک در سال‌های اخیر با یکدیگر همکاری داشته‌اند؛ هند در جنوب ایران و بندر چابهار نیز حضور گسترده و قابل توجهی دارد؛ در مسئله افغانستان نیز دیدگاه‌های دو کشور به یکدیگر نزدیک است و شاهد آن نیز راه‌اندازی جاده زرنج - دلارام است که هر دو منافع مشترکی در آن دارند. در این میان، موضوعات چالش‌برانگیزی نیز در روابط ایران و هند وجود دارد؛ از جمله: قرارداد هسته‌ای هند و آمریکا موسوم به ۱۲۳ و گسترش همکاری‌های نظامی این کشور با اسرائیل.

از این رو، با توجه به اهمیت موضوع، در این کتاب سعی شده است که ظهور هند در نقش قدرت منطقه‌ای و تأثیر احتمالی آن بر منافع ملی جمهوری اسلامی ایران ارزیابی گردد.

نتایج این ارزیابی نیز نشان می‌دهد که اگرچه هند برای ارتقای جایگاه منطقه‌ای و جهانی خود اولویت سیاست خارجی‌اش را بر مبنای تنظیم روابط با بازیگران مهم جهانی قرار داده است، به دلایل متعددی، از جمله انرژی، حاضر به چشم‌پوشی از روابط خود با ایران نیست و افزایش قدرت منطقه‌ای آن در جهت منافع ملی ایران است.

مؤسسه تهران امیدوار است انتشار این کتاب، شناخت بهتری را از ظرفیت‌ها و چالش‌های ممکن در روابط دوجانبه به دست داده، قدمی در جهت ارتقای سطح این روابط باشد.

مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات

بین‌المللی ابرار معاصر تهران

معاونت پژوهشی